

Posunok a jeho menšie jednotky

Tak ako v hovorených jazykoch sú slová, v posunkových jazykoch sú posunky. Podobne ako sa slová delia na hlásky, aj posunky sa delia na menšie jednotky – parametre. Posunok sa delí na manuálnu a nemanuálnu zložku. Obe zložky sa vyjadrujú súčasne.

Manuálna zložka posunku, tvorená z ruky/rúk, obsahuje:

- **tvar ruky**, ktorý zobrazuje danú formu ruky pri posunkovom prejave, napr. zovretá päšť, zovretá päšť s vystrčeným ukazovákom, zovretá päšť s vystrčeným ukazovákom a prostredníkom pri sebe;
- **pozíciu ruky v priestore** (miesto artikulácie), ktorá znázorňuje, na ktorom mieste sa nachádza ruka/ruky v posunkovom priestore; môžu byť buď v priestore pred telom posunkujúceho, alebo v blízkosti určenej hornej časti tela či priamo na nej;
- **pohyb ruky**, ktorý prezentuje činnosť ruky/rúk v posunkovom priestore; vykonáva sa rôznymi spôsobmi, napr. ide o priamy pohyb (napr. doprava, doľava, od tela, k telu, nahor, nadol), kruhový pohyb, pohyb v rámci sústavy rúk (priblíženie, oddialenie, výmena rúk);
- **orientáciu ruky**, konkrétne orientáciu dlane a prstov, ktorá znázorňuje konkrétny smer dlane a prstov v priestore.

Nemanuálna zložka posunku sa skladá z **pozície a pohybu hlavy a hornej časti trupu**, ako aj z **mimiky**, ktorá zahŕňa obočie, oči, nos, líca a ústa. V rámci úst sa zapájajú aj ďalšie orgány, a to pery, zuby a jazyk. Z hľadiska pohybu úst sa delí na hovorené a orálne komponenty. **Hovorené komponenty** sú bezhlasné pohyby úst, ktoré sú odvodené od príslušného hovoreného jazyka a zúčastňujú sa na posunkovom prejave, napr. zo slovenského jazyka: *mama, otec, jazyk*. **Orálne komponenty** sú bezhlasné pohyby úst, ktoré nie sú odvodené od príslušného hovoreného jazyka a tiež sa zúčastňujú na posunkovom prejave. Orálne komponenty v slovenskom posunkovom jazyku sa môžu prejaviť rôznymi spôsobmi, napr. zomknutými perami, nafúknutými lícami, našpúlenými perami alebo vyjadrovaním hlások: *vt, bi, ppp*.

Vlastná produkcia posunkového jazyka prebieha v tzv. ohraničenom priestore – v **posunkovom priestore**, ktorý sa vymedzuje takto:

- vertikálne: mierne nad temenom hlavy a tesne pod pásom,
- horizontálne sprava doľava: dosahom pravého a ľavého predlaktia predpažených rúk,
- horizontálne odzadu dopredu: rovinou hrude a dosahom predpažených rúk pred telom.

Skúste zaposunkovať túto vetu: *Ujo chytil taaakúú rybu a prišiel pápež na návštevu.*